

ABSTRAKT

VÝCHODISKA: Předávkování opioidy představuje v České republice i ve světě významnou veřejnozdravotní zátěž. Ačkoli je v naší zemi prevalence užívání opioidů relativně nízká, nese s sebou neúměrné riziko zdravotních škod, například úmrtí způsobené předávkováním. Účinnou intervencí v případě předávkování opioidy je podání naloxonu – opioidního antagonisty, který vytěsněním opioidu z receptorů přeruší útlum dechového centra. Tzv. take-home naloxonové programy jsou založeny na distribuci naloxonu mezi laiky, kteří naloxon aplikují, když jsou svědky předávkování. Naloxonový program byl v České republice schválen Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky v roce 2020 a jeho realizace byla zahájena v dubnu 2021.

CÍLE: Cílem práce je zanalyzovat výsledky naloxonového programu v České republice po dvou letech své činnosti.

METODY: Praktická část práce a její výsledky jsou kombinací dvou složek – kvantitativní a kvalitativní. Data pocházejí z *Výkazů naloxonového projektu* a *Výkazů projektu o distribuci naloxonu*, které jsou vyplňovány představiteli programů zapojených do projektu a následně odesílány Národnímu monitorovacímu středisku pro drogy a závislosti. Kvantitativní část zkoumá počet zapojených programů, vydaných dávek naloxonu (kusů naloxonového spreje), osob edukovaných o použití naloxonu a počet dávek naloxonu použitých při předávkování. Kvalitativní složka je založena na analýze druhé, popisné části *Výkazů projektu o distribuci naloxonu* z roku 2022, která je prostorem pro komentáře a připomínky k programu od představitelů jednotlivých zapojených služeb. Celkem bylo zpracováno 45 výkazů.

VÝSLEDKY: V prvních dvou letech naloxonového programu v České republice bylo v celkem 31 nízkoprahových programech vydáno minimálně 484 kusů nosního spreje obsahujícího naloxon. Z toho bylo 262 kusů vydáno v roce 2021 a 222 kusů v roce 2022. Nejvíce z nich (49 %) bylo vydáno v Praze. Většina (více než 90 %) byla vydána uživatelům opioidů. Za stejné období bylo minimálně 65 kusů naloxonového nosního spreje použito při podezření na předávkování, z toho 54 kusů (přes 80 %) v Praze. Dle zapojených programů je odezva ze strany klientů obecně velmi dobrá. Jako jediný výraznější problém je částí služeb vnímána pozdní distribuce naloxonu spojená s nedostatkem sprejů na období tzv. opiové sezony.

ZÁVĚR: Navzdory relativně nízkému počtu rizikových uživatelů opioidů a s nimi spojených úmrtí na předávkování na našem území se projekt distribuce naloxonu mezi uživatele a jejich blízké ukazuje i v českém prostředí jako funkční a účinná harm reduction intervence.

Klíčová slova: opioidy – naloxon – předávkování – naloxonový program – antagonist